

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 29.10.2009
KOM(2009) 590 galutinis

KOMISIJOS ATASKAITA

**2008 M. PASIRENGIMO NARYSTEI STRUKTŪRINĖS POLITIKOS PRIEMONĖS
(ISPA) METINĖ ATASKAITA**

[SEC(2009)1443]

TURINYS

1.	Nauji ISPA projektai	5
2.	Nauji išsipareigojimai	5
3.	2005–2008 m. finansuoti projektai	5
4.	Mokėjimai	6
5.	Suvestinės lentelės	7
6.	Techninės pagalbos formos ir metodai	8
7.	Techninės pagalbos teikimas valstybės paramos gavėjos iniciatyva	8
8.	Techninės pagalbos teikimas Komisijos iniciatyva	9
9.	Įgyvendinimas	10
10.	Projektų stebėseną	10
11.	Finansų valdymas ir kontrolė, įskaitant EDIS	10
12.	Rizikos vertinimas	11
13.	Europos Audito Rūmų nustatyti faktai	12
14.	Bendro finansavimo partneriai – EIB, ERPB ir KfW	12
15.	Viešieji pirkimai	13
16.	Konkurencijos politika	13
17.	Aplinkos politika	13
18.	Transporto politika	13
19.	Viešinimo veiksmai	15

Ivadas

2004 m. birželio mėn. Briuselyje vykusio Europos Vadovų Tarybos susitikime Kroatijai suteiktas *šalies kandidatės* statusas, o nuo 2005 m. sausio 1 d. ši šalis gauna ISPA paramą. Taigi Kroatija pasekė ankstesnių ISPA paramos, teiktos nuo pat šios priemonės įgyvendinimo pradžios 2000 m., gavėjų pavyzdžiu. 2007 m. sausio 1 d. Bulgarija ir Rumunija tapo Europos Sąjungos narėmis ir nebėra pasirengimo narystei paramos, įskaitant ISPA, gavėjos. Šioms dviem šalims tapus valstybėmis narėmis, Kroatija liko vienintelė ISPA paramos gavėja. Taigi šioje ataskaitoje nagrinėjama tikrai Kroatijoje vykdoma ISPA veikla.

2008 m. žymiai paspartėjo projektų įgyvendinimas Kroatijoje, pasirašytos kelios didelės sutartys, pradėti praktiniai įgyvendinimo veiksmai ir atlikti pirmieji tarpiniai mokėjimai. Konkursų rengimas ir sutarčių sudarymas vis dar vyksta lėčiau nei pageidautina ir atspindi tolesnius vadybos bei koordinavimo trūkumus, o taip pat tinkamų darbuotojų stoką. Tačiau, nepaisant problemų, praėjusiais metais buvo nuosekliai daroma pažanga. 2008 m. pradžioje buvo paskelbti arba jau įvykę 11 iš 24 visiems projektams numatytų konkursų, pasirašytos ir įgyvendinamos 3 darbų sutartys. 2008 m. pabaigoje paskelbtų arba įvykusių konkursų padaugėjo iki 18, iš viso pasirašyta ir įgyvendinama 13 sutarčių. Be to, reikia pabrėžti, kad 3 iš 6 ISPA projektų paskelbti konkursai ir sudarytos sutartys.

Finansavimo ir sutarčių sudarymo centrinio padalinio įgyvendinančiosios institucijos (angl. CFCU – prie Finansų ministerijos įsteigta institucija) pertvarkymas į Finansų ir sutarčių sudarymo centrinę agentūrą (angl. CFCA – vyriausybės agentūra), atrodo, nedavė laukto greito poveikio. Nepaisant to, kad naujosios agentūros darbuotojų darbo užmokestis yra didesnis negu kitose vyriausybės institucijose, CFCA vis dar tebėra sunku surasti ir išlaikyti tinkamus darbuotojus. Stengiantis pataisyti padėtį buvo sustiprintos papildomos darbuotojų paieškos, darbuotojams surengti mokymai, padedant Europos Komisijos (EK) delegacijai.

Dar vienas veiksnys, darantis įtaką ISPA projektų įgyvendinimui, buvo pasirengimas įgyvendinti Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA). Reikia pripažinti, kad šie pasirengimai iš dalies nukreipė kai kurių svarbiausių struktūrų, dalyvaujančių ISPA projektų įgyvendinime, dėmesį, nes prireikė pertvarkyti personalą ir gauti IPA fondų valdymo akreditaciją.

ISPA biudžetas

Remiantis Komisijos veikla pagrįstos apskaitos sistema, ISPA biudžetas numatytas dviejose biudžeto eilutėse: funkcijoms skirtoje biudžeto eilutėje B13.01.04.02 ir veiklai skirtoje biudžeto eilutėje B13.05.01.01. Pirmoje eilutėje numatytos priemonės Techninės pagalbos (TP) administracinėms išlaidoms, iš esmės stiprinant EK delegaciją. Ši eilutė nebetaikoma nuo 2006 m. Antroje biudžeto eilutėje numatyti mokėjimų asignavimai, skirti efektyviam ISPA įgyvendinimui ir veikimui Kroatijoje.

Pagal biudžeto eilutę B13.05.01.01 2008 m. numatyta 7 888 041,30 EUR suma apima visas bendrai finansuojamų infrastruktūros projektų (priemonių) išlaidas.

1 lentelė. 2008 m. ISPA biudžetas (EUR)

Biudžeto eilutė	Atlikti mokėjimai
Funkcijoms skirta biudžeto eilutė B13.01.04.02 (baigta 2006 m.)	0
Veiklai skirta biudžeto eilutė B13.05.01.01	7 888 041,30
Iš viso	7 888 041,30

Projektų finansavimas

1. NAUJI ISPA PROJEKTAI

2008 m. naujų projektų nebuvo patvirtinta.

2. NAUJI ĮSIPAREIGOJIMAI

2008 m. naujų įsipareigojimų aplinkos ar transporto sektoriuose nebuvo priimta, kadangi ISPA priemonė buvo baigta naudoti 2006 m.

3. 2005–2008 M. FINANSUOTI ROJEKTAI

2005–2006 m. Komisija, remdamasi Kroatijos pateiktais pasiūlymais, iš viso patvirtino 6 projektus. Trys iš jų susiję su aplinkos sektoriumi, du – su transporto sektoriumi ir vienas – su horizontaliaja TP priemone (skirta įstatymais numatytiems stebėsenos komitetams steigti ir ISPA įgyvendinančiosioms institucijoms remti). Bendros reikalavimus atitinkančios šių projektų investicijų išlaidos sudaro 123 052 mln. EUR, iš kurių 59 mln. EUR arba 47,9 % skiriama kaip ISPA dotacijos. Iki 2006 m. pabaigos Komisija išmokėjo 100 % Kroatijai numatytų ISPA lėšų už 2005–2006 m. laikotarpį; įsipareigojimų asignavimai tolygiai paskirstyti aplinkos ir transporto sektoriams.

2 lentelė. 2005–2006 m. Kroatijoje patvirtinti projektai¹ (EUR)

Sektorius	Projektų sprendimai Nr.	Reikalavimus atitinkančios sąnaudos	ISPA įnašas	Vidutinė dotacija %	Įsipareigojimai
Aplinkos apsauga	3	46 287 701	29 466 355	63,65	29 466 355
Transportas	2	76 502 738	29 271 310	38,26	29 271 310
Horizontalioji TP	1	262 335	262 335	100	262 335
Iš viso	6	123 052 774	59 000 000	47,94	59 000 000

¹ Naujų projektų nebuvo priimta nuo 2006 m., kadangi tais metais ISPA buvo baigta naudoti.

4. MOKĖJIMAI

Kiekvienam investiciniam projektui skirtus mokėjimus sudaro du išankstiniai mokėjimai, atitinkantys 20 % ISPA įnašo, ir tarpiniai mokėjimai (t. y. kompensuotos sumos), sudarantys iki 80 % (kai kuriais atvejais – iki 90 %) viso įnašo, taip pat galutinio likučio apmokėjimas projektui pasibaigus. 2008 m. Kroatijoje patvirtintiems ISPA projektams iš viso išmokėta 7,88 mln. eurų, tai atitinka 13,3 % atitinkamų ISPA dotacijų. Ši suma labai skiriasi nuo tokių pat mokėjimų praėjusiais metais, kai jie sudarė tik 124 629 EUR.

Įgyvendinant ISPA priemones 2008 m. pasiekta daugiau pažangos. Tai įrodo ir prašymų atlikti antrąjį išankstinį mokėjimą bei tarpinius mokėjimus skaičiaus padidėjimas. Ypač svarbūs tarpiniai mokėjimai, nes juos lemia faktinis projektų įgyvendinimas (pvz., sąskaitų apmokėjimas), o ne išankstinių mokėjimų pervedimas, kaip dažniausiai būdavo iki 2008 m. 2005–2008 m. laikotarpio pabaigoje Kroatijai buvo išmokėta iš viso 14 083 747,30 EUR arba 28,87 % biudžeto įsipareigojimų, įvykdytų šiuo laikotarpiu (59 mln. EUR), t y., daugiau kaip dvigubai daugiau negu iki 2007 m. pabaigos.

3 lentelė. Mokėjimai (EUR)

Sektorius	2005–2007 m.	2008 m.	Iš viso 2005–2008 m.
Aplinkos apsauga	3 043 266	2 443 261,00	5 486 527,00
Transportas	2 975 344	5 412 008,30	8 387 352,30
TP	177 096	32 772,00	209 868,00
Iš viso	6 195 706	7 888 041,30	14 083 747,30

5. SUVESTINĖS LENTELĖS

Toliau 4 lentelėje pateikiama 2008 m. ir 2005–2008 m. ISPA intervencijų apžvalga.

4 lentelė. 2005–2008 m. Kroatijoje patvirtinti projektai (EUR)

Sektoriaus dalis	Projektų skaičiai	Reikalavimų atitinkančios sąnaudos	ISPA įnašas	2008 m.		2005–2008 m.	
				Įsipareigoji mai	Mokėjimai	Įsipareigoji mai	Mokėjimai
Aplinkos apsauga							
Vanduo	0	0	0	0	0	0	0
Vanduo ir nuotekų valymas	1	36 000 000	22 500 000	0	2 250 000	22 500 000	4 500 000
Nuotekų valymas	0	0	0	0	0	0	
Kietosios atliekos	1	8 823 601	6 000 049	0	0	6 000 049	600 005
Oro kokybė	0	0	0	0	0	0	
Horizontalioji	1	1 464 100	966 306	0	193 261	966 306	386 522
Visas sektorius	3	46 287 701	29 466 355	0	2 443 261,00	29 466 355	5 486 527
Transportas							
Keliai	0	0	0	0	0	0	
Geležinkeliai	1	75 761 000	28 789 180	0	5 412 008,3	28 789 180	8 290 926,3
Keliai ir geležinkeliai	0	0	0	0	0	0	
Vidaus vandenys	0	0	0	0	0	0	
Oro uostai	0	0	0	0	0	0	
Horizontalioji	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426 00
Visas sektorius	2	76 502 738	29 271 310	0	5 412 008,3	29 271 310	8 387 352,3
Horizontalioji							
TP	1	262 335	262 335	0	32 772	262 335	209 868
IŠ VISO	6	123 052 774	59 000 000	0	7 888 041,3	59 000 000	14 083 747,

Techninė pagalba

6. TECHNINĖS PAGALBOS FORMOS IR METODAI

Galimybė prireikus gauti techninę pagalbą yra labai svarbi, siekiant užtikrinti sėkmingą ISPA projektų programavimą ir įgyvendinimą. Šios priemonės daugiausia skirtos projektų parengimui ir įgyvendinimui, glaudžiau bendradarbiaujant paramos gavėjams, taip taikant vadinamąjį „mokymosi veikiant“ principą. Be to, ISPA, prisidėdama prie institucijų stiprinimo ir administracinių pajėgumų didinimo, padeda paramos gavėjams pasirengti sanglaudos politikos priemonių, šiuo atveju ypač Sanglaudos fondo, naudojimui.

Taikomos dviejų tipų techninės pagalbos priemonės:

- paramos gavėjos iniciatyva teikiama techninė pagalba, kuri dažniausiai yra tiesiogiai susijusi su projekto finansavimu, pavyzdžiui, projekto rengimu ir (arba) plėtra, technine pagalba jo įgyvendinimui ir administracinių pajėgumų stiprinimui;
- Komisijos iniciatyva teikiama techninė pagalba, daugiausiai susijusi su EK delegacijos veikla, be kita ko, ir projektų vertinimu.

7. TECHNINĖS PAGALBOS TEIKIMAS VALSTYBĖS PARAMOS GAVĖJOS INICIATYVA

Projekto rengimas ir institucijų stiprinimas

Projektų rengimui skirtomis TP priemonėmis siekiama užtikrinti, kad paramos gavėjos, atsižvelgdamos į projekto koncepcijos, valdymo ir veikimo aspektus, parengtų techniškai ir finansiškai pagrįstus projektus, kuriuos teiktų Komisijai ISPA finansavimui gauti. Prireikus taikant šias priemones galima rengti strateginius tyrimus, susijusius su sektoriais arba subsektoriais, kurie atitinka reikalavimus ISPA paramai gauti. Be to, jomis siekiama padėti parengti daug kokybiškų projektų, kad valstybė paramos gavėja galėtų aktyviai jais užsiimti ir visiškai įsisavinti esamus finansų išteklius. Kokybiškų projektų rengimas bus esminė sėkmingo IPA įgyvendinimo sąlyga. Dvi iš trijų šiuo metu įgyvendinamų techninės pagalbos priemonių skirtos parengti IPA aplinkos ir transporto sektorių projektus. Trečiąją priemone siekiama vystyti CFCA institucinius pajėgumus valdyti ir įgyvendinti ISPA projektus.

Iš viso 2005–2006 m. patvirtintos dvi projektų rengimui skirtos TP priemonės, kurių bendros reikalavimus atitinkančios išlaidos yra 2 205 838 EUR, iš kurių 1 448 436 EUR (65,6 %) finansavo ISPA. Viena techninės pagalbos priemonė, skirta institucijų pajėgumams stiprinti, buvo patvirtinta 2005–2006 m., jos bendrus reikalavimus atitinkančios išlaidos yra 262 335 EUR, kuriuos 100 % finansuoja ISPA.

**5 lentelė. Projektų skaičius. Reikalavimus atitinkančios išlaidos. ISPA įnašas
2005–2008 m. (EUR)**

Sektoriaus dalis	Projektų skaičius	Reikalavimus atitinkančios išlaidos	ISPA įnašas	Įsipareigojimai 2008 m.	Mokėjimai 2008 m.	Įsipareigojimai 2005–2008 m.	Mokėjimai 2005–2008 m.
Aplinkos apsauga							
Visas sektorius	1	1 464 100	966 306	0	193 262,00	966 306	386 522,00
Transportas							
Visas sektorius	1	741 738	482 130	0	0	482 130	96 426,00
Horizontalioji TP							
Visas sektorius	1	262 335	262 335	0	32 772,00	262 335	209 868,00
IŠ VISO	3	2 468 173	1 710 771	0	226 034,00	1 710 771	692 816,00

8. TECHNINĖS PAGALBOS TEIKIMAS KOMISIJOS INICIATYVA

Nuo ISPA veikimo pradžios techninės pagalbos veikla, vykdoma Komisijos iniciatyva arba jos vardu, daugiausiai buvo siekiama suteikti EK delegacijai galimybes atlikti *ex ante* kontrolės procedūras (be kita ko, ir projektų vertinimą) remiantis Bendrijos fondų valdymo standartais. Nuo 2006 m. ISPA tokių techninės pagalbos priemonių nefinansavo. Nuo to laiko visas tokio pobūdžio techninės pagalbos priemonės finansavo IPA.

Valdymas ir įgyvendinimas

9. ĮGYVENDINIMAS

Pirmieji du projektai Kroatijoje buvo patvirtinti 2005 m. gruodžio mėn., o paskutiniai keturi patvirtinti 2006 m. liepos ir rugsėjo mėn. 2008 m. pabaigoje pradėtas praktinis 4 iš 6 ISPA projektų įgyvendinimas, įskaitant 2 iš 3 infrastruktūros projektus. Be to, vyko paraiškų teikimas dar 5 sutartims, įskaitant paskutinius 2 projektus, dėl kurių dar nesudarytos sutartys.

Atskirų sutarčių pagal konkursus sudarymo tempas išliko nepastovus. Vienu atveju teko atidėti projekto pagrindinių darbų sutarties pasirašymą, nes nespėta laiku įvykdyti atitinkamų sutarties priežiūros sąlygų. Kitų konkursų atveju delsimą lėmė poreikis iš naujo pateikti vertinimo ataskaitas ir pataisyti konkurso dokumentus. Dar vienu atveju konkursą labai užvilkinio tai, kad nebuvo pateikta tinkamų pasiūlymų. Tačiau pastarosios problemos yra būdingos visiems konkursų rengimo procesams ir atspindi vis dar nepakankamą CFSA projektų įgyvendinimo patirtį, todėl joms nereikėtų skirti per didelės reikšmės. Svarbiausia yra tai, kad daugelis projektų jau pasiekė įgyvendinimo etapą, o tai yra reikšminga ISPA įgyvendinimo Kroatijoje gairė.

Nuo 2008 m. pradžios ISPA įgyvendinimo agentūrai Kroatijoje trūko patyrusių darbuotojų ir valdymo gebėjimų. Ir toliau būta problemų dėl to, kad galutiniai paramos gavėjai neturėjo patirties rengti ir vykdyti tarptautinius konkursus. Kalbant apie Kroatijos institucijas, reikia pripažinti, kad jos stengėsi spręsti šias problemas, prireikus keisdavo darbuotojus ir rengė intensyvesnius galutinių paramos gavėjų mokymus.

10. PROJEKTŲ STEBĖSENA

Bendra pažangos ir įgyvendinimo veiksmingumo stebėseną ir vertinimą atliekami nuolatiniuose susitikimuose EK delegacijose, įgyvendinančioms institucijoms teikiant stebėsenos ataskaitas, Komisijos darbuotojams lankantis vietoje ir vykdant oficialią stebėseną dukart per metus vykstančiuose ISPA stebėsenos komitetų susitikimuose Kroatijoje, taip pat gaunamos kiekvieną projektą įgyvendinančių institucijų metinės ISPA ataskaitos.

Iki visiškos ISPA fondų valdymo decentralizacijos (naudojantis išplėstine decentralizuoto valdymo įgyvendinimo sistema EDIS, Komisijai pasilikus tik *ex post* kontrolę) EK delegacijos Kroatijoje personalas ir toliau atliks svarbų vaidmenį prižiūrint kasdienį ISPA priemonių valdymą, įgyvendinimą ir stebėseną. Kroatijos institucijoms nenuosekliai ir vis dar nepatikimai valdant ISPA priemones susiformavo nuomonė, kad ir artimiausioje ateityje išliks poreikis tęsti konkursų rengimo ir sutarčių sudarymo *ex ante* kontrolę. Pasirengimas pereiti prie EDIS priklausys nuo šiuo metu veikiančios decentralizuoto valdymo įgyvendinimo sistemos (DIS) struktūros, pagal kurią *ex ante* kontrolę atlieka EK delegacija, funkcionavimo patobulinimo. Esant tokiai padėčiai nesitikima, kad EDIS Kroatijoje bus įdiegta anksčiau negu 2010 m. antrą pusmetį.

2008 m. birželio ir lapkričio mėn. Kroatijoje surengti du ISPA stebėsenos komitetų susitikimai. Susitikimuose išaiškėjo šie svarbiausi dalykai: žymus pagerėjimas sudarant projektų sutartis ir atliekamų mokėjimų apimtį padidėjimas; būtinybė išplėsti taisyklės „N+2“ taikymą vienam projektui dėl konkurso rengimo proceso komplikacijų, nepriklausomų nuo sutartį pasirašančios institucijos; faktas, kad įvykdytos visos visiems ISPA projektams skirto finansavimo memorandumo 8 straipsnyje išdėstytos sąlygos; poreikis pateikti dviejų finansinių memorandumų pakeitimų prašymus; poreikis gerinti duomenų, pateikiamų ISPA stebėsenos ataskaitose, kokybę ir jų pateikimą; poreikis surengti konkursus ir sudaryti likusių infrastruktūros darbų sutartis, siekiant užtikrinti, kad darbai būtų atlikti per atitinkamuose finansiniuose memorandumuose numatytą tinkamą laikotarpį. Reikia pažymėti, kad rengiant konkursus pasitaikė daug netikėtų kliūčių, sukėlusių ypatingų sunkumų įgyvendinant du infrastruktūros projektus. Tačiau didžiausio ISPA projekto darbų sutartis šiuo metu jau sudarytos ir darbai nuosekliai vykdomi.

11. FINANSŲ VALDYMAS IR KONTROLĖ, ĮSKAITANT *EDIS*

Pagrindiniai finansų valdymo ir kontrolės bei pažeidimų šalinimo reikalavimai yra nustatyti ISPA reglamento bei finansinio memorandumo III priedo nuostatose, taikomose Komisijai atliekant *ex ante* kontrolę. Šie reikalavimai yra panašūs į Sanglaudos fondui ir struktūriniais fondams taikomus reikalavimus. Pagrindiniai reikalavimai yra susiję su vidaus finansų kontrolės sistemų ir procedūrų, kurios užtikrintų skaidrias be jokios diskriminacijos viešųjų pirkimų procedūras, sukūrimu, tiksliais deklaruojamomis išlaidomis, pakankamais vidaus audito gebėjimais, pakankama audito seka ir tinkamais sprendimais pažeidimų atvejais.

Dėl lėto ISPA projektų įgyvendinimo nuspręsta, kad 2008 m. ISPA auditas Kroatijoje atliktas nebus. Svarbiausia audito skyriaus Regioninės politikos generalinio direktorato veikla 2008 m. buvo susijusi su IPA įdiegimu Kroatijoje. Vis dėlto atliktas EK delegacijos Zagrebe vidaus auditas. Pagrindinė šio audito išvada buvo ta, kad delegacija ISPA projektus valdo efektyviai. Be to, EK delegacijai rekomenduota padidinti spaudimą Kroatijos institucijoms, kad šios paspartintų projektų įgyvendinimą, taip pat užtikrintų įgyvendinančioms institucijoms papildomus mokymus kokybės kontrolės srityje. Dar viena pastaba susijusi su EK delegacijai kylančiais sunkumais randant tinkamų darbuotojų. Juos sukėlė ilgai trunkanti, nelanksti ir varžanti darbuotojų paieškos procedūra, kurią yra priversta taikyti EK delegacija.

DIS

Įgyvendinančiajai agentūrai Kroatijoje, CFCA, būtina DIS akreditacija, kaip nustatyta Finansinio reglamento 164 straipsnio nuostatose. Komisija suteikė DIS akreditaciją 2006 m. vasario 13 d.

12. RIZIKOS VERTINIMAS

2008 m. ir vėlesniems metams numatyta audito strategija buvo pagrįsta ISPA įgyvendinimo analizės rezultatais ir susijusiais Regioninės politikos GD Audito direktorato tikslais. Audito strategijoje nustatyti tikslai, kuriuos iškėlė Regioninės

politikos GD vadovybė. Šie tikslai išskelti remiantis išsamiomis diskusijomis su šioje veikloje dalyvaujančiais direktoratais, kurių metu pasidalinta informacija apie galimą riziką. Audito strategijoje, atsižvelgiant į nustatytą riziką, numatyti veiksmai šiems tikslams siekti. Bendrai kalbant, šią strategiją įgyvendinus, rizika sumažėtų. Dėl menkos įgyvendinimo pažangos 2008 m. neatlikta jokių auditų.

Pagal *ex ante* patvirtinimo sistemą pirmiausia siekiama užtikrinti, kad būtų nustatytos pakankamos kontrolės procedūros, susijusios su projektų įgyvendinimu ir mokėjimais. Tačiau, pasirengimo narystei lėšų valdymas yra susijęs su rizika, nes lėšas skiria įvairios organizacijos ir sistemos. Reikalavimus atitinkančios išlaidos nustatomos pagal Bendrijos lygmens taisykles ir sąlygas, kurios gali būti sudėtingos ir dėl to klaidingai aiškinamos. Kroatijos valdžios institucijos 2010 m. antrąjį pusmetį ketina pateikti prašymą atsisakyti taikyti *ex ante* kontrolę ISPA projektams pagal Reglamento Nr. 1266/1999 nuostatas.

13. EUROPOS AUDITO RŪMŲ NUSTATYTI FAKTAI

2008 m. Kroatijoje neatliktas nei vienas išvykstamasis ar kitoks auditas.

14. BENDRO FINANSAVIMO PARTNERIAI – EIB, ERPB IR KfW

Atsižvelgdama į bendro finansavimo partnerių projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtį, Komisija nuolat bendravo su šiomis skolinimo institucijomis, siekdama horizontaliuoju bei nacionaliniu lygmenimis koordinuoti politiką ir metodinius klausimus, susijusius su programavimu ir įgyvendinimu. Šių bankų specialistų įgūdžiai rengiant dotacijų ir (arba) paskolų finansavimo derinius, įskaitant valstybinės ir privačios partnerystės susitarimus, labai naudingi tobulinant ISPA finansuojamų projektų kokybę. Vis dėlto EIB nedalyvauja nė viename ISPA Kroatijoje vykdomame projekte.

ERPB yra vienintelė TFI, aktyviai dalyvaujanti ISPA projekte Kroatijoje, suteikusi 10 mln. EUR paskolą 2005 m. patvirtintam aplinkosaugos projektui – Karlovaco vandens ir nuotekų valymo programai.

Indėlis įgyvendinant Bendrijos politiką

15. VIEŠIEJI PIRKIMAI

Nuo ISPA įgyvendinimo pradžios pagrindinės problemos iškildavo vykdant PRAG nustatytus teisinius reikalavimus viešųjų pirkimų patikimumui, sąžiningumui ir skaidrumui. Daugeliu atvejų siekiant laikytis ES viešųjų pirkimų principų, buvo vėluojama įgyvendinti ISPA projektus. Komisijos tarnyboms, visų pirma EK delegacijai Zagrebe, dažnai teko imtis priemonių, ne tik siekiant patikrinti, ar procedūros taikomos tinkamai, bet ir ištaisyti klaidas, bendrauti su nepatenkintais konkurso dalyviais ir aiškinti įgyvendinančiajai institucijai, kaip reikėtų vykdyti atitinkamas procedūras. Reikėjo nuolat gerinti konkurso dokumentų kokybę, todėl buvo smarkiai vėluojama skelbti arba baigti konkursus. Dėl visų šių veiksmų dar labiau vėlavo įgyvendinimo procesas.

Todėl Komisijos *ex ante* patvirtinimas, taikomas ISPA projektų konkursų skelbimui ir sutarčių sudarymui, yra visiškai pagrįstas, kol nebus sudarytos sąlygos suteikti EDIS (žr. pirmiau pateiktą informaciją). Pagal *ex ante* patvirtinimo sistemą ir DIS sprendimą dėl valdymo įgaliojimų perdavimo tik CFCA yra už projekto įgyvendinimą atsakinga organizacija, o Komisija prižiūri kiekvieną viešųjų pirkimų proceso etapą. Vadinasi, nors Komisija nėra perkančioji partnerė, jai tenka dalis atsakomybės už viešųjų pirkimų proceso teisingumą (be Komisijos patvirtinimo paramos gavėjų ir rangovų sudarytos sutartys negalioja).

16. KONKURENCIJOS POLITIKA

Kadangi ISPA parama pirmiausia teikiama viešosioms arba lygiavertėms išlaidoms, susijusioms su viešųjų paslaugų projektais, padengti, paprastai dėl to nekyla nesuderinamumo su Bendrijos konkurencijos taisyklėmis problemos. Jei laikomasi viešųjų pirkimų taisyklių ir visiems būtinas technines ir teises sąlygas atitinkantiems veiklos vykdytojams užtikrinama galimybė naudotis tokia infrastruktūra, tokia parama nesuteikiama jokių specialių privilegijų konkrečioms įmonėms.

17. APLINKOS POLITIKA

Pagal ISPA teikiant tiesioginę pagalbą prioritetiniams aplinkos projektams, spartinamas aplinkos politikos įgyvendinimas ir ES standartų laikymasis Kroatijoje. Įgyta projektų rengimo ir įgyvendinimo patirtis padeda vystyti administracinius pajėgumus ir spartina aplinkos sektoriaus reformą. Pirmiausia stiprinami administraciniai pajėgumai aplinkos investicijų planavimo ir prioritetų nustatymo srityse. Nuosekli pažanga stebima ir teisingai įgyvendinant PAV direktyvą (1985 m. birželio 27 d. Tarybos direktyvą 85/337/EEK dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo), ypač tais aspektais, kurie susiję su viešosiomis konsultacijomis. Tikimasi, kad tokiu būdu ISPA prisidės prie aplinkos apsaugos pažangos Kroatijoje.

Svarbu pažymėti, kad atsižvelgiant į IPA įgyvendinimo pradžią Kroatijoje, padidėjus institucijų ir papildomų projektų skaičiui, būtina užtikrinti įgyvendinimui (įskaitant stebėseną, tikrinimą, leidimų išdavimą ir ataskaitų teikimą) reikalingus pakankamus finansinius ir žmogiškuosius išteklius.

18. TRANSPORTO POLITIKA

Transporto tinklai Kroatijoje, patvirtinti pagal TINA (Transporto infrastruktūros poreikių vertinimas) ir REBIS (regioninis Balkanų šalių infrastruktūros tyrimas) buvo formuojami atsižvelgiant į visos Europos transporto koridorių sistemą. Kai kurie jų, įskaitant VII koridorių (Dunojaus upė), X koridorių (Zalcburgas–Liubliana–Zagrebai–Belgradas–Nis–Skopjė–Veles–Salonikai, įskaitant Xa šaką) ir V koridorių, kuris turi dvi šakas Kroatijoje (Vb – Budapeštas, Zagrebai Rijeka ir Vc – Budapeštas, Sarajevas, Pločė) eina per Kroatijos teritoriją. Atsižvelgiant į šiuos tinklus, buvo parengtos nacionalinės transporto strategijos ISPA tikslams. Todėl vienintelis ISPA transporto projektas yra TINA ir REBIS tinklų dalis, t. y. jis yra susijęs su tinklų ruožų, mazgų ar prieigų statymu ar rekonstrukcija. Kroatijos TEN-T tinklai yra pagrįsti SEETO (Pietryčių Europos transporto observatorija) rekomendacijomis.

Pasirengimo narystei priemonių derinimas

Kaip reikalaujama pagal Derinimo reglamentą², Komisija užtikrina glaudų trijų pasirengimo narystei priemonių – PHARE, SAPARD ir ISPA – derinimą. Pagal šio reglamento nuostatas ypatingą vaidmenį atlieka PHARE valdymo komitetas – bendrai derina tris pasirengimo narystei priemones.

Derinimas su (PHARE) jungtiniu priežiūros komitetu

Jungtinis priežiūros komitetas atsako už kiekvienos pasirengimo narystei priemonės stebėsenos veiklos derinimą ir vertina bendrą ES teikiamos paramos naudojimo pažangą šalyse paramos gavėjose. Prireikus Komitetas teikia rekomendacijas ISPA komitetui arba Komisijai.

Derinimas su EK delegacijomis

Komisijos tarnybos (Plėtros GD, Išorės santykių GD ir Regioninės politikos GD) rengė reguliarius susitikimus su delegacijose dirbančiais ekspertais, atsakingais už PHARE ir ISPA, kuriuose buvo aptariamos programavimo ir įgyvendinimo problemos, ypač susijusios su konkursų skelbimu ir sutarčių sudarymu.

Derinimas su IPA priemone

Siekiant užtikrinti veiksmingą veiklos derinimą ir išvengti dubliavimosi, du ISPA stebėsenos komiteto susitikimai 2008 m. Kroatijoje buvo surengti drauge su IPA sektorių stebėsenos komitetų susitikimais regioninės plėtros klausimams spręsti. Be to, taip pat reikėtų paminėti, kad dvi ISPA finansuojamos techninės pagalbos priemonės yra susijusios su projektų rengimu ir įgyvendinimu pasitelkus bendrą IPA finansavimą. Todėl tikimasi, kad bus sklandžiai pereita nuo ISPA priemonės prie IPA ir kad dėl to nenutrūks priemonių įgyvendinimas atitinkamuose sektoriuose.

19. VIEŠINIMO VEIKSMAI

2008 m. įgyvendintas vienas ISPA projektų viešinimo veiksmas. Rytų Kroatijos Deletovci geležinkelio stotyje surengtos iškilmės, kuriose paskelbta apie geležinkelio ruožo „Vinkovci – Tovarnik – valstybės siena“ atnaujinimo darbų pradžią – tai pirmasis Kroatijoje pradėtas ISPA projektas. Į susirinkusius svečius ir žiniasklaidos atstovus kreipėsi Kroatijos finansų ir transporto ministrai bei EK delegacijos Kroatijoje vadovas. Darbus prižiūrintis vyriausiasis inžinierius pristatė projektą. Renginys buvo labai sėkmingas ir sulaukė didelio Kroatijos žiniasklaidos dėmesio.

² 1999 m. birželio 21 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 1266/1999 dėl pagalbos šalims kandidatėms derinimo pagal pasirengimo narystei strategiją.